

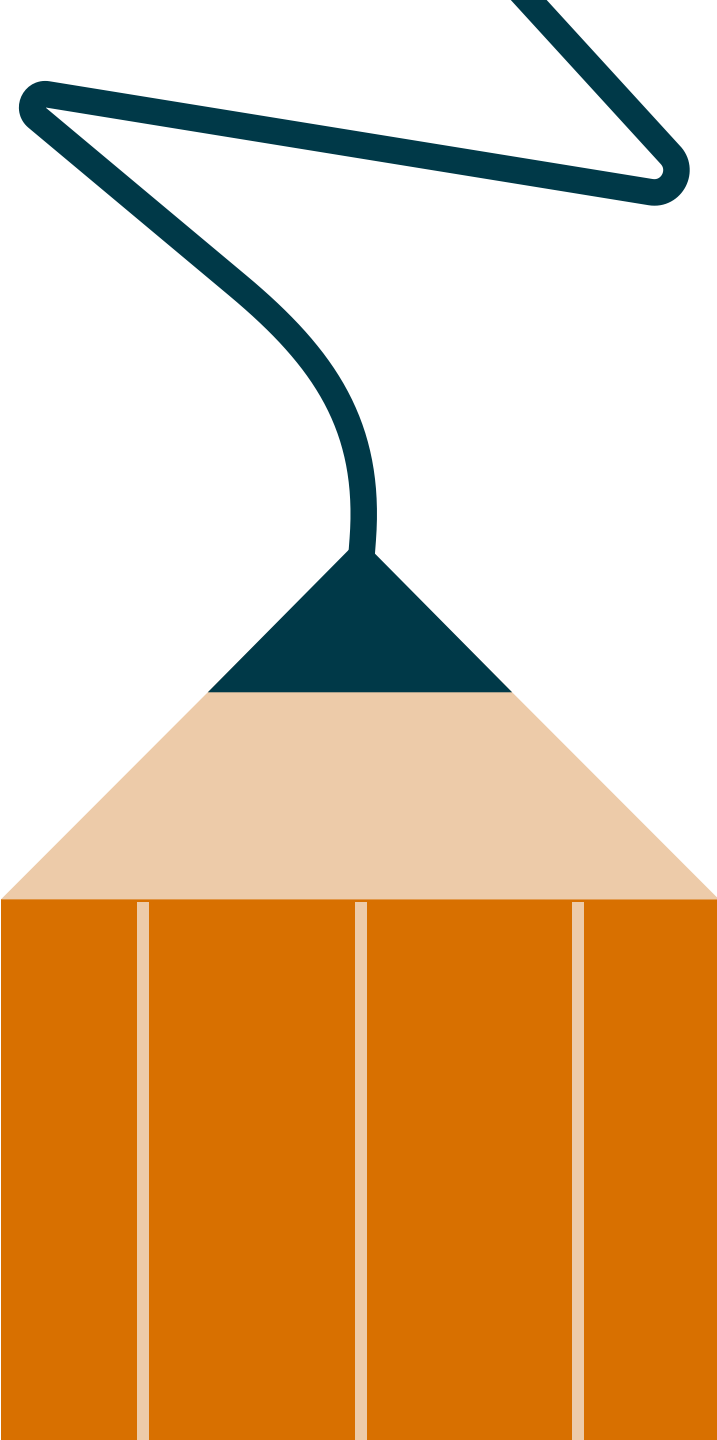

**Staat
van de
Uitvoering**

Resultaten vierde peiling

‘Digitale Overheid’

8 juli 2026

Deelnemers Peiling 4

Sector	Aantal deelnemers
Ministerie	22
Uitvoerende dienst van een ministerie	42
Rijksinspectie	2
ZBO	19
Gemeenten	2
Gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsorganen	1
Overige overheid (Stichting, openbaar lichaam, rekenkamer, et cetera)	4
Totaal	92

Wat komt er als eerste in je op als je terugblijkt op de ontwikkeling van de digitale overheid in de afgelopen vier jaar?

Open vraag

Veel ambitie en plannen, maar beperkte resultaten

Veel plannen, agenda's en beleidsinitiatieven
Vertaling naar concrete resultaten blijft achter
'Veel praten, weinig doen'

Ontwikkeling gaat te langzaam

Digitalisering bij de overheid ontwikkelt zich minder snel dan verwacht
Overheid heeft moeite om het tempo van technologische ontwikkelingen bij te houden
Nederland wordt door sommigen als achterblijver gezien t.o.v. andere landen

Gebrek aan regie en samenhang

Organisaties werken nog te veel vanuit hun eigen belang
Ontbreekt aan centrale regie op voorzieningen en ontwikkelingen
Veelheid van apps, portalen, programma's en initiatieven leidt tot onoverzichtelijkheid

AI en digitalisering nemen een steeds centralere plaats in

AI belangrijke nieuwe ontwikkeling
Nieuwe mogelijkheden voor gegevensdeling, dienstverlening en automatisering
Belang van digitalisering binnen bestuur en beleid wordt breed erkend

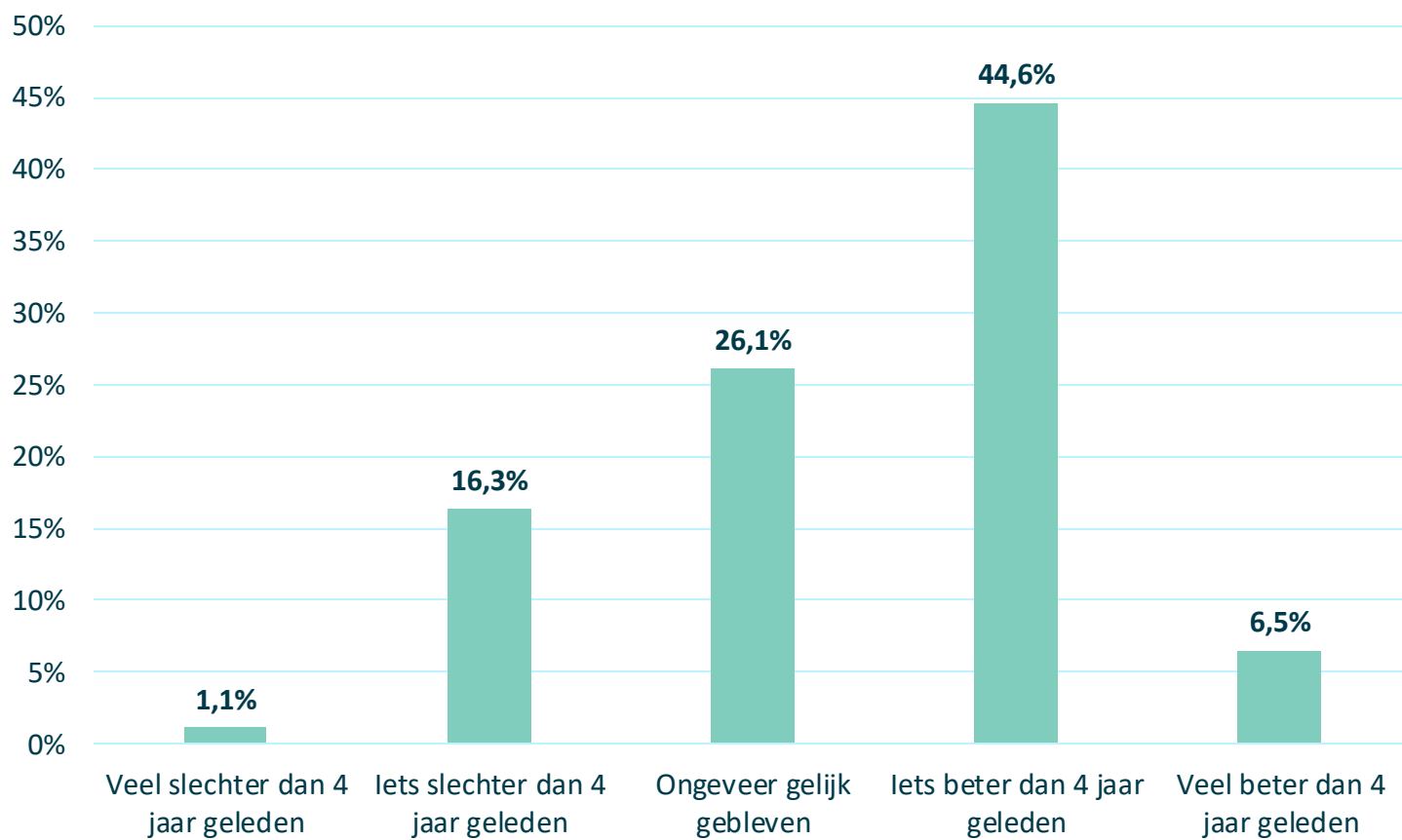
Meer aandacht voor dienstverlener en gebruiker

Sommige dienstverlening is merkbaar eenvoudiger geworden
Meer aandacht voor de wisselwerking tussen beleid, uitvoering en gebruikerservaring
Onvoldoende sturing op ervaring van burgers en bedrijven

Legacy en verouderde systemen vormen een rem

Oude systemen worden onvoldoende vervangen
Veel geld naar onderhoud i.p.v. vernieuwing
'Overheid blijft doorbouwen op het bestaande'

Staat de Nederlandse digitale overheid er merkbaar beter voor dan 4 jaar geleden?

Staat de Nederlandse digitale overheid er merkbaar beter voor dan 4 jaar geleden?

Toelichtingen

Vooruitgang zonder doorbraak

‘Stappen vooruit’

‘We krabbelen vooruit’

Er is beweging, maar onvoldoende om van een fundamentele transformatie te spreken

De overheid loopt achter op technologische ontwikkelingen

AI-ontwikkelingen

Snelle technologische verandering

Digitale overheid ontwikkelt zich wel, maar buitenwereld ontwikkelt zich sneller

Zorgen voor digitale autonomie en afhankelijkheid

Afhankelijkheid van Amerikaanse big tech

Digitale autonomie

Digitalisering is niet langer alleen een uitvoeringsvraagstuk, maar ook een vraagstuk van soevereiniteit en veiligheid

Veiligheid en weerbaarheid blijven een zorgpunt

Cybersecurity

Zorgen over AI als risico

Veiligheid blijft een structureel aandachtspunt en wordt gezien als een randvoorwaarde voor vertrouwen

Gebrek aan regie, keuzes en uitvoeringskracht

Gebrek aan centrale regie

Versnippering

Veel strategie, weinig uitvoering

Het probleem zit volgens velen minder in visie dan in uitvoering

Legacy, kennisgebrek en uitvoeringsproblemen

Verouderde systemen

Onvoldoende vervanging van legacy

Tekort aan IT-expertise

De digitale opgave botst op een beperkte uitvoeringscapaciteit

Meer aandacht voor de burger en gebruiksvriendelijkheid

Meer aandacht voor gebruikers

Burger centraal

De mensgerichte benadering krijgt meer aandacht dan vier jaar geleden

Risico van doorschieten in digitalisering

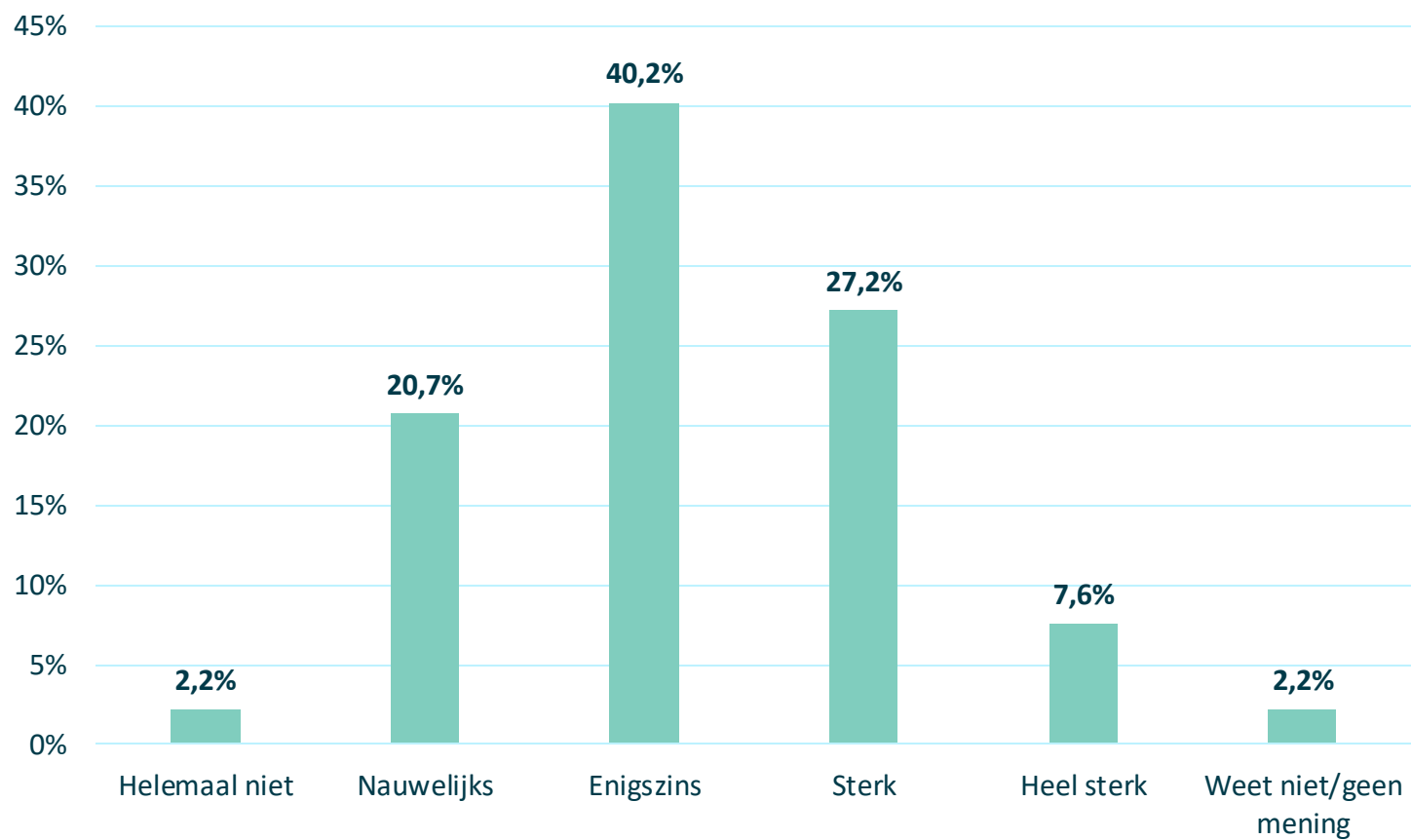
Verlies van persoonlijk contact

Systeemdenken

Digitalisering moet ondersteunend blijven aan menselijke dienstverlening

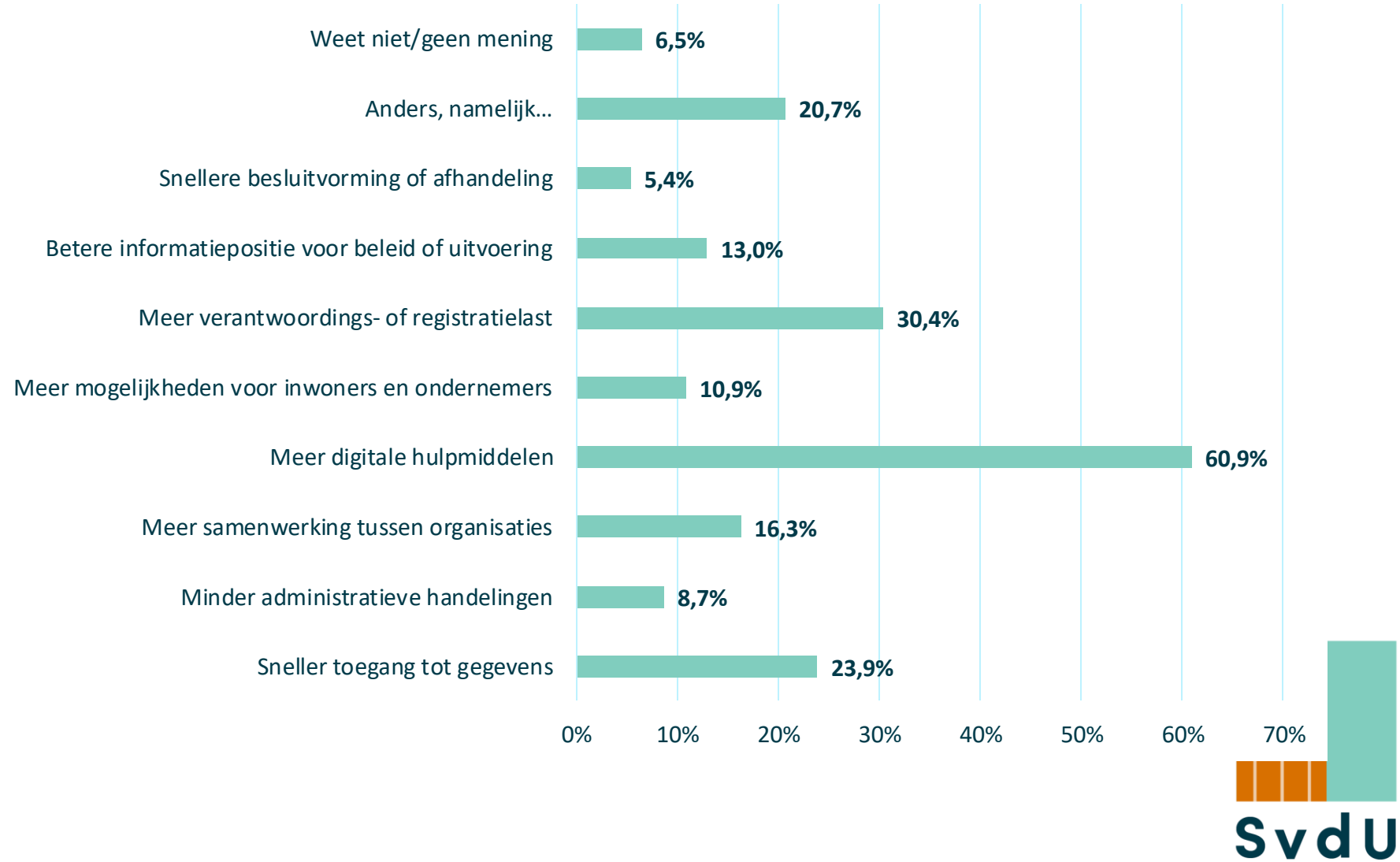
Er zijn stappen gezet, maar de omgeving verandert sneller dan de overheid.

In hoeverre merk je dat de digitalisering jouw dagelijkse werk heeft veranderd in de afgelopen vier jaar?

Waar merk je dit vooral aan?

Doorvraag op: "In hoeverre merk je dat de digitalisering jouw dagelijkse werk heeft veranderd in de afgelopen vier jaar?"

Waar merk je dat aan?

Anders, namelijk...

Ambities en technologische mogelijkheden groeien sneller dan de uitvoering

Veel nieuwe mogelijkheden, vooral door AI en digitale hulpmiddelen

Uitvoering blijft achter; ambities zijn groot maar resultaten beperkt zichtbaar

Trage besluitvorming en langdurige processen belemmeren de realisatie van vernieuwing

De digitale overheid wordt complexer en minder overzichtelijk

Groeiende complexiteit van systemen, processen en informatie

Behoefte aan samenhang, overzicht en regie

Versnippering maakt het lastiger om verbeteringen daadwerkelijk te ervaren

Technische knelpunten blijven een hardnekkig probleem

Verouderde systemen blijven de ontwikkeling remmen

Organisatiesystemen zijn nog onvoldoende gekoppeld

Digitalisering heeft in sommige gevallen zelfs geleid tot extra administratieve handelingen

AI is de meest zichtbare verandering, maar de meerwaarde is nog onduidelijk

AI-toepassingen belangrijke ontwikkeling

AI biedt kansen voor het benutten van data en informatie

De overheid lijkt nog zoekende naar een effectieve toepassing van AI

De interne digitale werkomgeving is verbeterd, maar zorgen over beheersing nemen toe

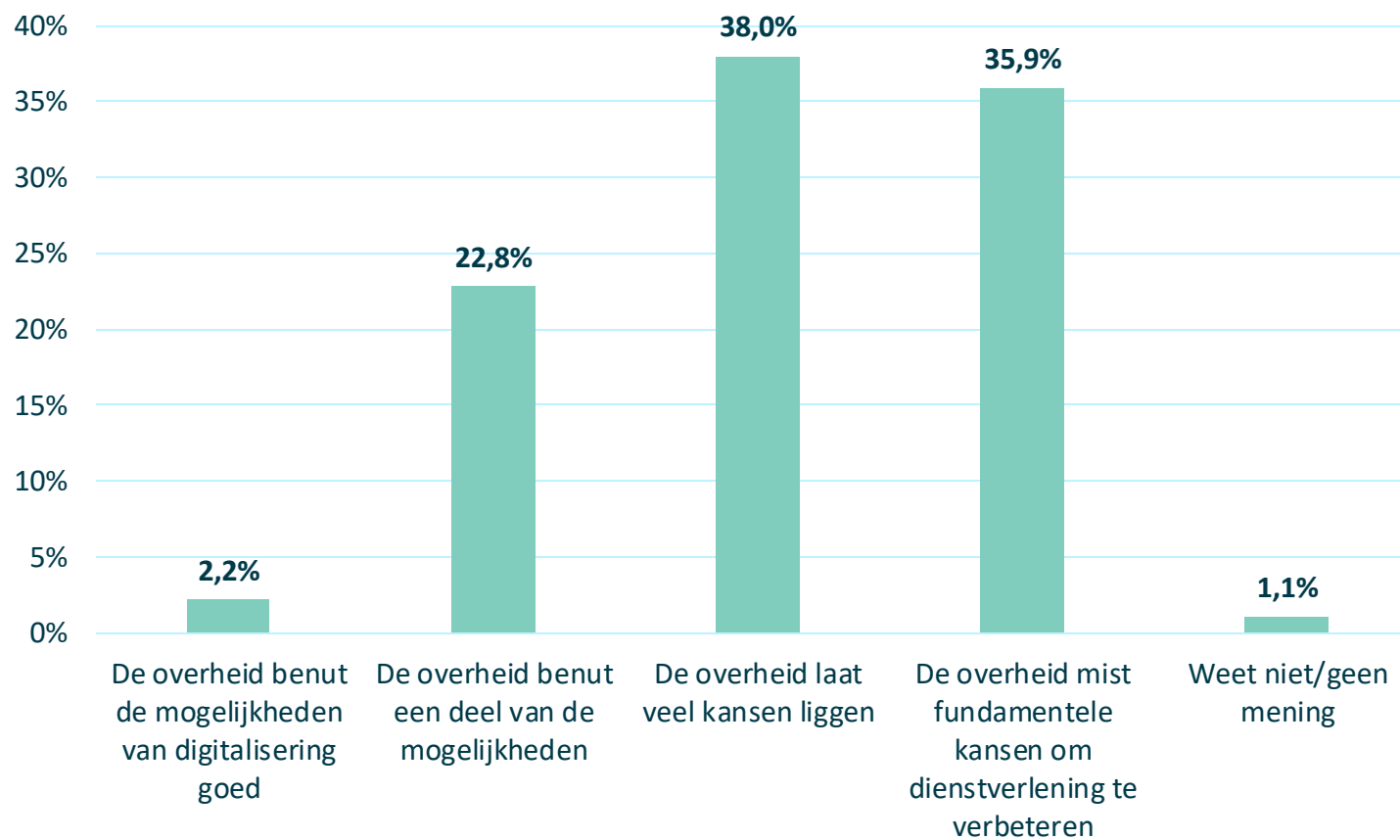
Hybride werken en digitaal samenwerken zijn duidelijk gemakkelijker geworden

Medewerkers hebben meer digitale ondersteuning tot hun beschikking

Zorgen over informatiebeveiliging en informatiedeling

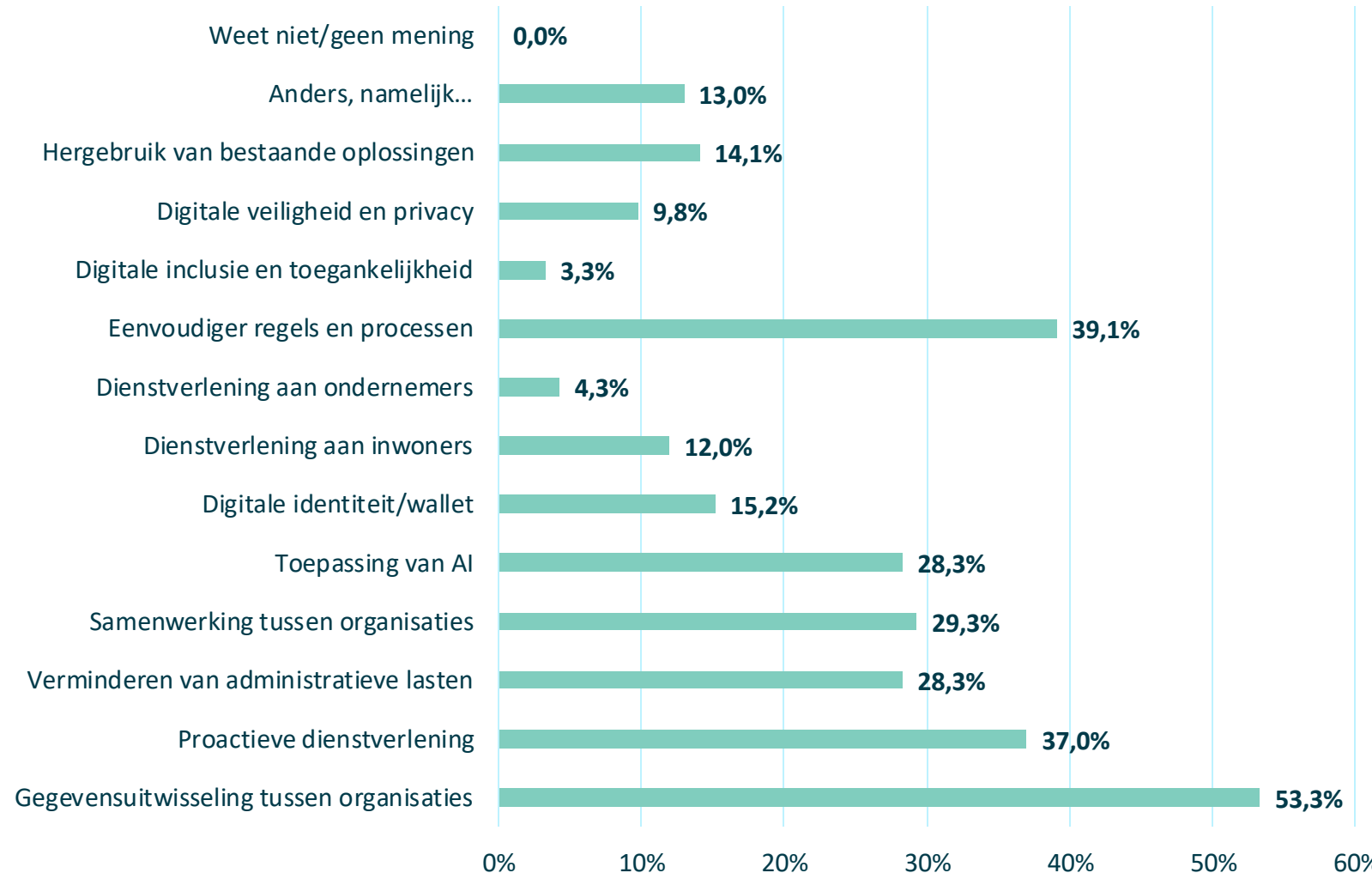
Een overheid die technologisch meer kan dan vier jaar geleden, maar waarvan de opbrengsten voor veel respondenten worden overschaduwed door complexiteit, uitvoeringsproblemen en zorgen over beheersbaarheid.

Welke stelling komt het dichtst bij jouw beeld van digitalisering bij de overheid?

Op welke terreinen liggen volgens jou de grootste onbenutte kansen?

Selecteer maximaal 3 opties

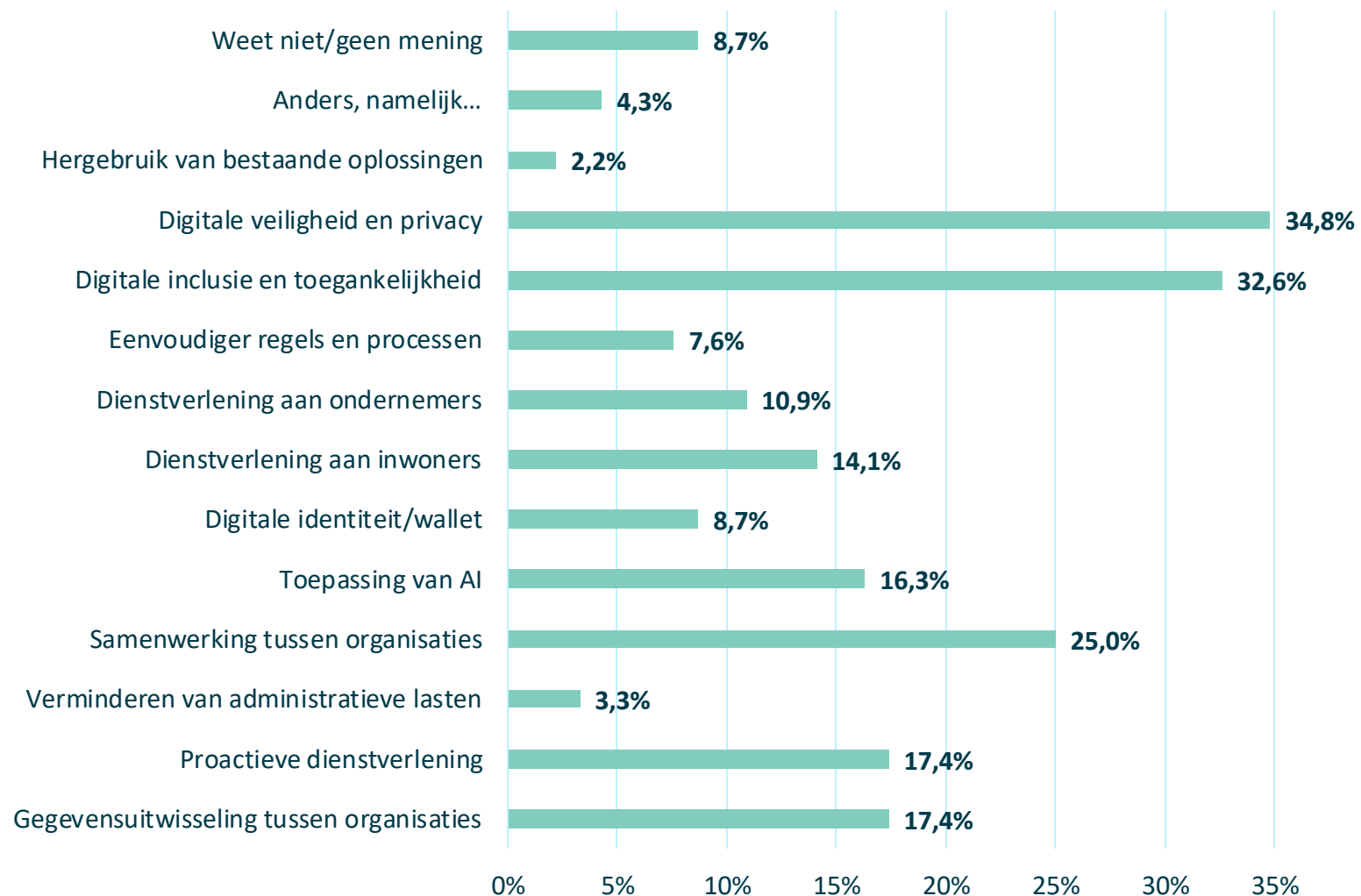

Anders, namelijk...

- Digitale soevereiniteit, loskomen van Amerikaanse big tech. Verbeteren cyber security
- Meer bevoegdheden om misbruik tegen te gaan
- Modelleren van kennis van de bedrijfsvoering zodanig dat de aansluiting van de uitvoering op wet- en regelgeving zichtbaar is. Dit vergroot de verbeterkansen op veel van de hierboven genoemde punten.
- We bouwen voor elk probleem een andere digitale oplossing. En vervolgens weer een dashboard om al die digitale oplossingen in op te zoeken. Waardoor het echte probleem vaak uit beeld verdwijnt. Want dat staat niet in het dashboard.
- Integrale voorzieningen (voor meerdere overheidsorganisaties in één keer)
- Het kunnen gebruiken van data uit verschillende overheidsbronnen voor maatschappelijke vraagstukken. Vaak zit daar een juridische beperking op. Dit gaat niet over het delen van info tussen organisaties.
- Als toelichting op de samenwerking tussen organisaties: ik ben van mening dat als organisaties onderling meer kennis delen en samenwerken aan oplossingen, zij uiteindelijk met minder inzet meer bereiken.
- Betere standaarden voor digitale dienstverlening
- Een digitale poort voor de overheid
- Efficiency en effectiviteit
- Ambtelijke kwaliteit in de uitvoering waar contact is met burgers
- Governance

Op welke terreinen zie je juist de meest positieve ontwikkelingen of succesvolle voorbeelden?

Selecteer maximaal 3 opties

Anders, namelijk...

- Ontwikkeling open source software
- Op veel van bovenstaande gebeurt wel iets, maar het is veelal pilot, kleinschalig, niet structureel
- Overheidsbrede projecten NDS, Pro-actieve dv, process mining
- Visievorming

Kun je een concreet voorbeeld noemen van een succesvolle digitale ontwikkeling binnen de overheid? (1/2_

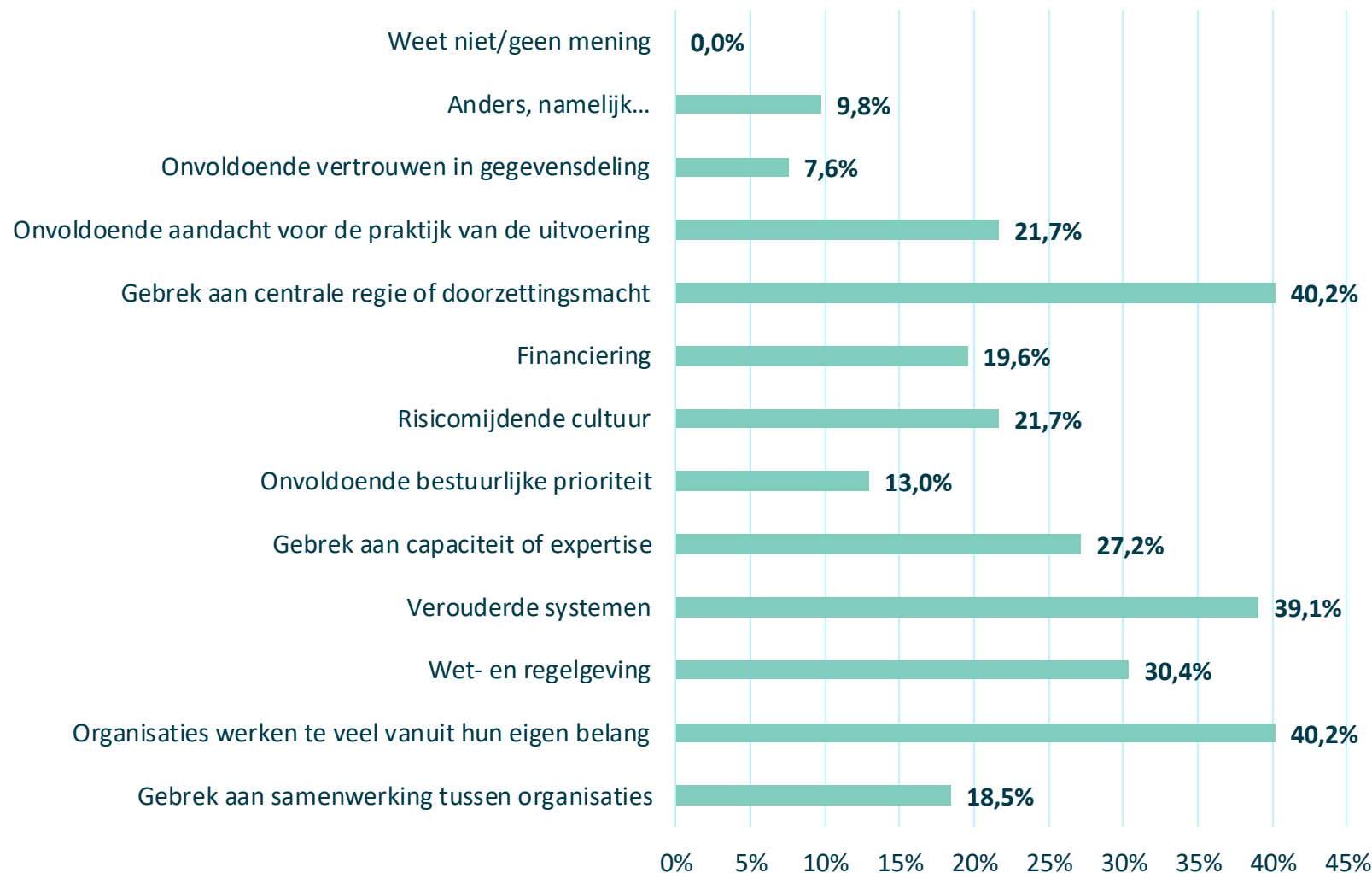
- De digitalisering van de WLZ-uitbetaling aan zorgaanbieders door het CAK.
- Nederland wereldwijd. Eén loket voor Nederlanders in het buitenland waar veel diensten van de NL'se overheid kunnen afnemen
- verlenging rijbewijs
- Digitaal verlengen van het rijbewijs.
- Digid. En dan vervolgens willen verkopen ?
- Belastingaangifte
- Een digitaal loket voor alle dienstverlening bij veel overheidsinstellingen. Nu nog rijksbreed regelen!
- Toeslagenapp, digitale identificatie.
- Digitale IB aangifte is al dertig jaar een doorslaand succes, zeker nu de laatste jaren met vooraf ingevulde aangifte. Ik kan paspoort digitaal aanvragen
- aanvraag paspoort loopt geheel automatisch
- Helaas beiden nog in de pilot fase: CRI betaaloverzicht digitale wallet gemeente Nijmegen
- Automatisch toekennen van regelingen zoals bij dubbele kinderbijslag, vervangen studiefinancieringssysteem.
- Rules-as-Code / Wendbare Wetsuitvoering. Daar zijn meerdere organisaties nu als koploper mee bezig en kan echt een doorbraak betekenen wanneer dit eco-systeem verder wordt ontwikkeld
- Het werken met architectuur neemt toe, waardoor meer structurele verbetering kan optreden van de overheidsdienstverlening. Lees eens <https://www.noraonline.nl/wiki/Overheidsdienstverlening> met de eerste vervolgpagina's per onderwerp en je ziet een structuur die verder en verder landelijk wordt uitgebouwd. Nederland organiseert zich op dat punt goed !
- Mijn overheid en het digitale ondernemersplein.
- Mijnoverheid
- Gemeenten nemen het voortouw bij het samen laten ontwikkelen van open source software om afhankelijkheid van software giganten te verkleinen. Het lukt om steeds meer standaarden af te spreken die het mogelijk maken om hier nu versnelling in aan te brengen.
- Wendbare wetsuitvoering
- Nee. Ik zie in mijn eigen werk dat we vooral heel druk zijn met het bouwen van digitale systemen om de informatie uit andere digitale systemen te ontsluiten en inzichtelijk te maken. Dat is op zich positief (het werkt ook gewoon). Maar het is ook een extra digitale laag die zitten tussen beleid en uitvoering. Waarbij je heel goed moet nadenken over de vraag: waar kijk ik nu eigenlijk naar? Het dashboard is niet de waarheid, het is een hulpmiddel.

Kun je een concreet voorbeeld noemen van een succesvolle digitale ontwikkeling binnen de overheid? (2/2)

- regelrecht
- Niet meer alles per post ontvangen en/of moeten verzenden
- DigiD
- PGB 2.0 (maar jammer: nog lang niet klaar)
- Ik vind de bekendmakingen die ik via MijnOverheid krijg persoonlijk een succesvolle ontwikkeling. De informatie komt gewoon naar je toe en je hebt er ook nog wat aan. Puntje voor verbetering is het vrij ambtelijk taalgebruik, maar ik vermoed dat dat niet zozeer ligt aan de digitale ontwikkeling maar al in het proces zat voordat het digitaal werd.
- burger afspraken maken met gemeente en digitale aanvraag producten centrale overheid
- Steeds meer digitale dienstverlening voor burgers, zoals digitaal loket, toename gebruik berichtenbox door overheidsorganisaties en bijvoorbeeld steeds beter voorgevuld formulier aangifte inkomstenbelasting.
- Gebruik van digitale vergadering binnen de overheid.
- het Once-Only Technical System van de Single Digital Gateway-verordening
- Een overkoepeld programma dat gegevens uit meerdere systemen haalt. Verschillende afdelingen werken met verschillende programma's en met zo'n programma is een duidelijker beeld te vormen van wat er nog meer speelt of loopt bij een aanvrager en dit kan de beoordeling van een aanvraag versnellen.
- Vanuit CIZ proactief aanmelden van Wlz kindjes bij de SVB voor dubbele kinderbijslag. Voorinvullen van bekende gegevens bij de belastingdienst. Doorontwikkeling I-wlz.
- DigiD
- Wallets ontwikkeling
- Er kan nu gebruikt worden van co pilot. Er is in elk geval een werkgroep opgericht die nadenkt over de gevolgen van ai.
- de voorgevulde aangifte van de Belastingdienst, maar die is al best oud
- De aandacht voor de digitale toegankelijkheid en inclusie heeft geleid tot bewustwording en aanpassingen aan websites, waardoor meer mensen met een (visuele) beperking deze websites kunnen gebruiken. De aandacht voor dreiging, hacks en uitval van systemen heeft geleid tot meer robuuste inrichting van het IT-landschap.
- Digid als middel voor verificatie en identificatie. Ook Digid-hoog als middel met hoogste betrouwbaarheidsniveau.
- Geodata: Zicht op Nederland
- via api's sneller toegang van data van andere overheden
- Ontsluiting aanvraag processen via digitaal loket met vraagbaak functie.
- kan ik niet snel benoemen. dat zegt genoeg
- complexiteit beter aanpakken op basis van agile werken (MVP gedachte)
- TVS (ToegangVerleningService)
- digid
- DWR 2.0 van SSC-ICT
- Common ground bij gemeenten. Minder vastzitten in verkokerde legacy systemen
- berichtenbox
- Een loket voor uitvoering
- rijbewijs verlengen, APK
- Bijvoorbeeld Mijnslachtofferzaak.nl, waar slachtoffers geïnformeerd worden door verschillende organisaties over de stand van zaken met het misdrijf.
- Nederland wereldwijd. - 1 loket voor alle Nederlanders in het buitenland
- toepassing interne chatbots in de eigen uitvoering van werkzaamheden; meer uniformiteit, minder zoeken naar antwoorden, meer coherente aanpak van interpretatie kwesties, minder intern collegiaal overleg nodig
- De proef met uitwisseling van verifiabele identiteits-credentials bij Rijswijk
- Doorontwikkeling MOZa, veel digitale loketten, mijn omgevingen
- Dat er steeds meer met berichtenverkeer wordt gewerkt?
- Mijnoverheid
- Dingen online kunnen regelen met DigiD voor wie daar digitaal vaardig genoeg voor is. Voor veel mensen is dat heel praktisch. Er is wel een risico bij dat mensen die minder digitaal vaardig zijn vergeten worden. Ook zorgt het gebrek aan persoonlijke interactie ervoor dat de overheid verder weg voelt. Fijn dat je het zelf kunt regelen, maar daardoor krijg je ook het gevoel dat het je eigen verdienste is als iets lukt, niet meer als iets dat samen of dankzij de overheid gelukt is.

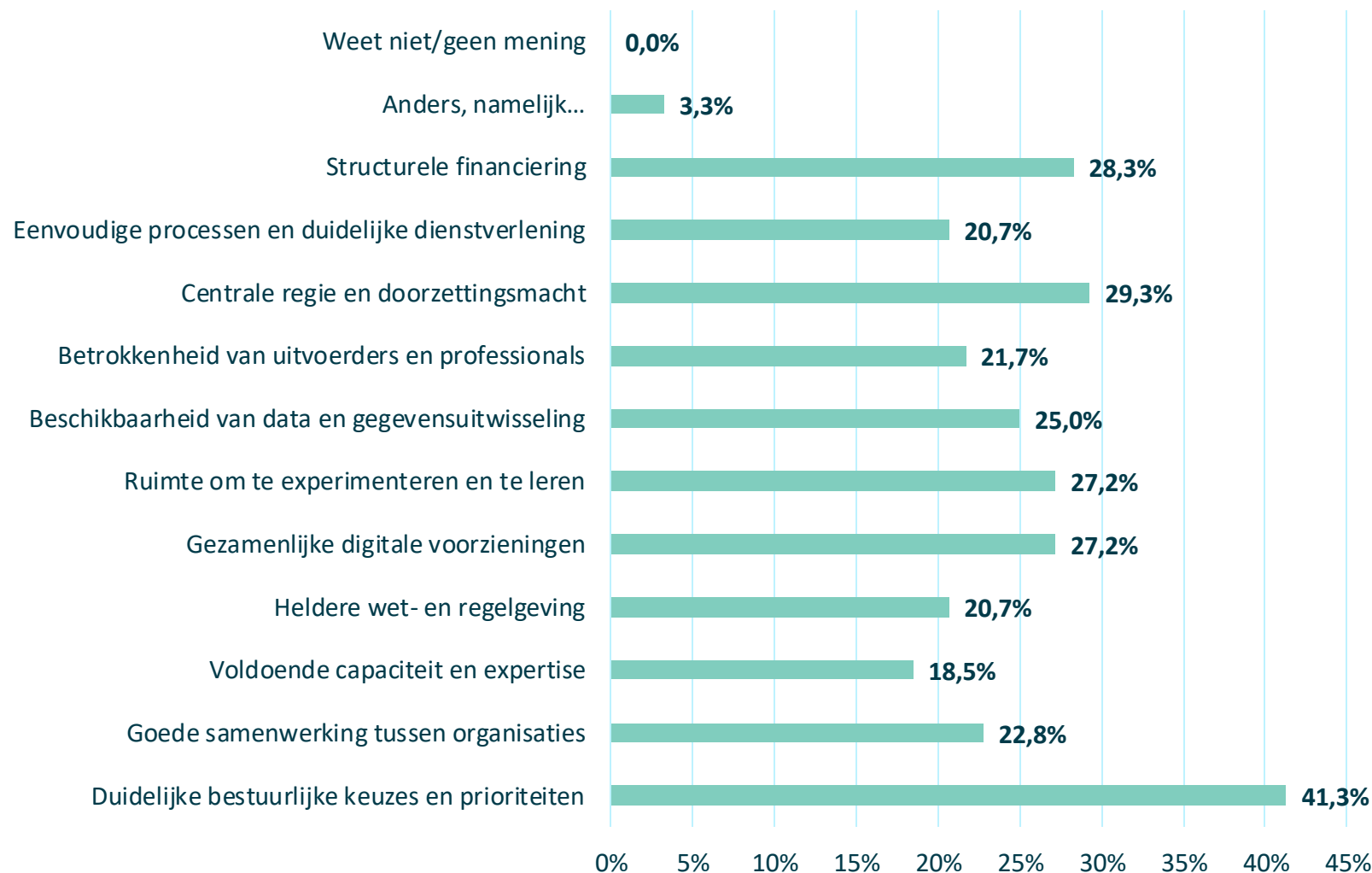
Wat belemmert de verdere ontwikkeling van de digitale overheid volgens jou het meest?

Selecteer maximaal 3 opties

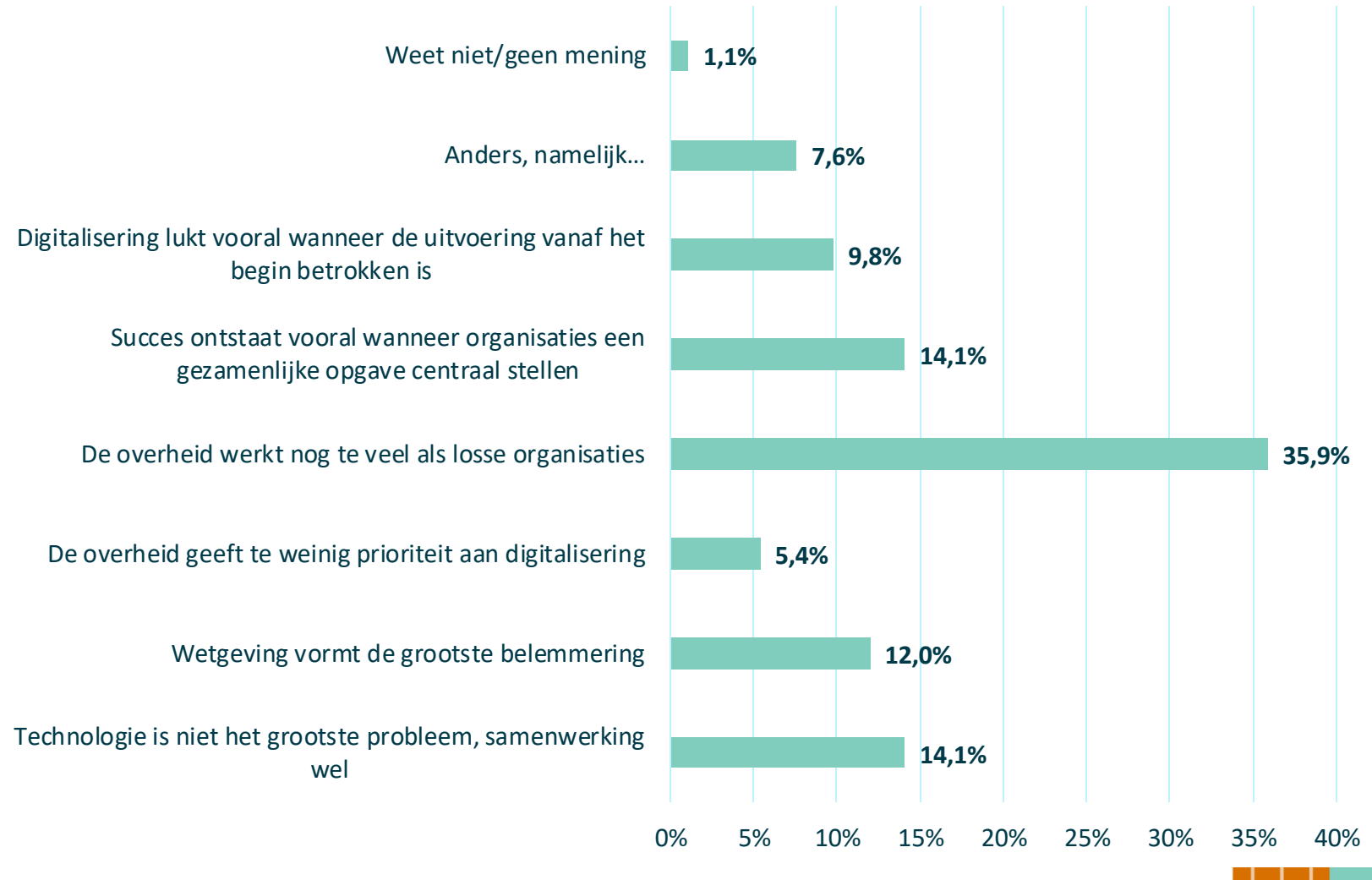

Wat draagt volgens jou juist het meest bij aan succesvolle digitalisering binnen de overheid?

Selecteer maximaal 3 opties

Welke uitspraak herkent u het meest?

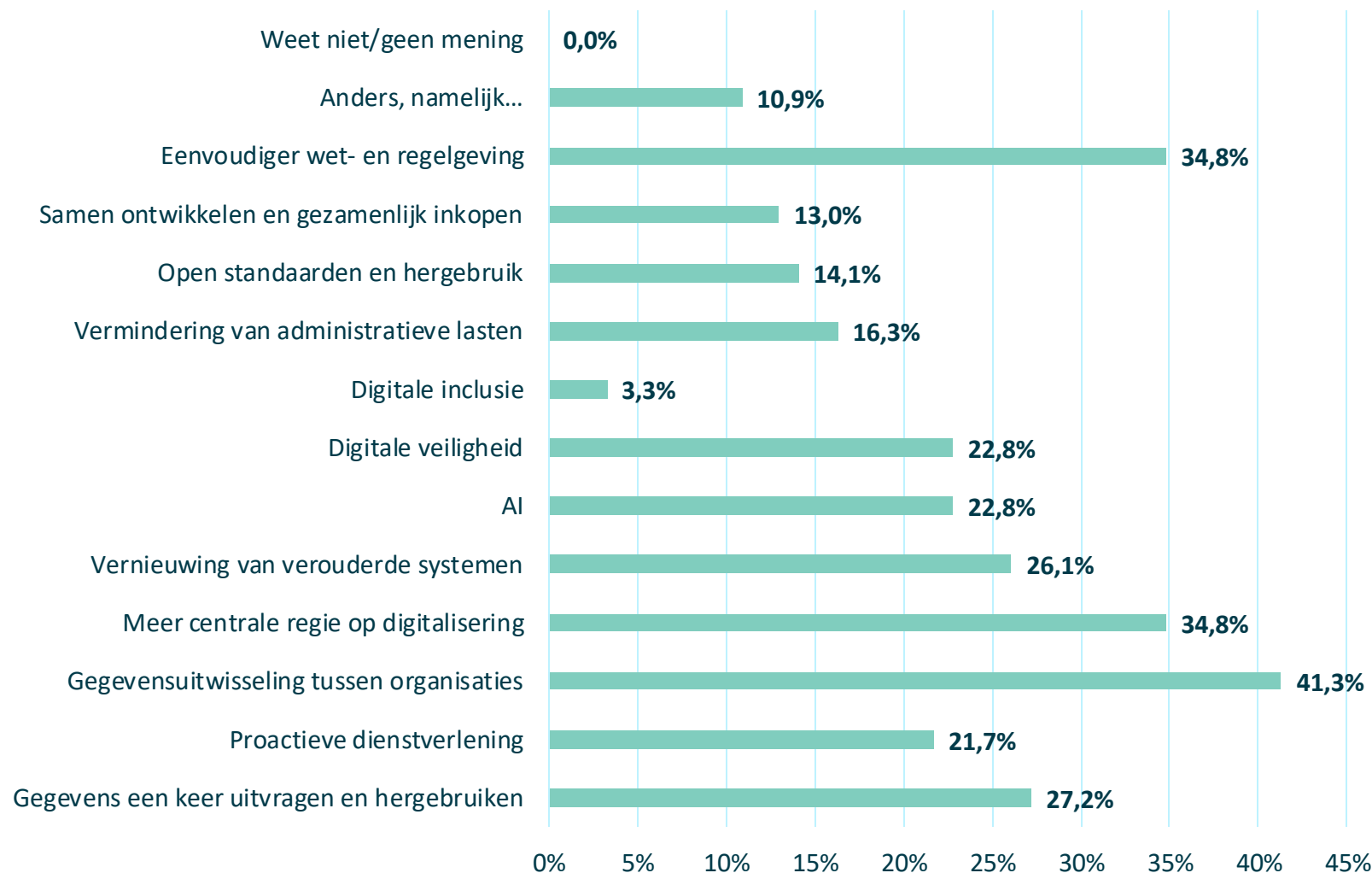

Anders, namelijk...

- Veel betrokkenen denken nog veel binnen geijkte kaders en onvoldoende "out-of-the-box". Meer creatieve denkers en openmindedness zou helpen.
- All of the above
- Digitale overheid is niet het doel, maar het middel om de overheidsdienstverlening structureel aan te sluiten bij de behoeften van burgers en bedrijven
- Systeemdenken wordt de grootste vijand
- De politiek geeft te weinig prioriteit en middelen aan digitalisering
- Er liggen zoveel veranderopgaven, sommige tegenstrijdig of niet helemaal in elkaars verlengde, dat het lastig is om al het werk gepland te krijgen en uit te voeren.
- Digitalisering wordt gezien als tovermiddel en iets magisch, terwijl het een gereedschap is. Zonder goed beleid en visie kom je ook niet verder met digitalisering

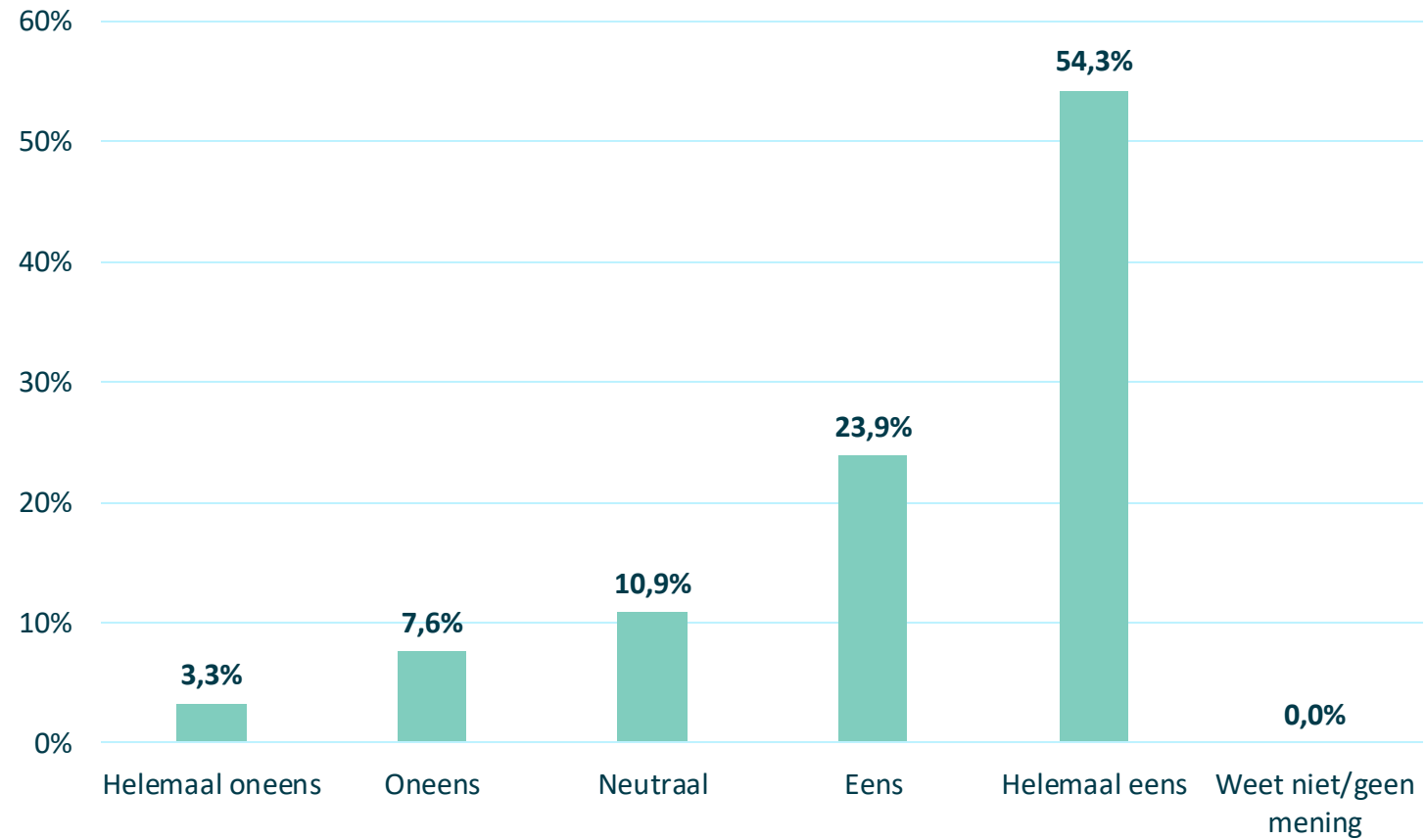
Welke drie onderwerpen verdienen volgens jou de hoogste prioriteit in de komende vier jaar?

Selecteer maximaal 3 opties

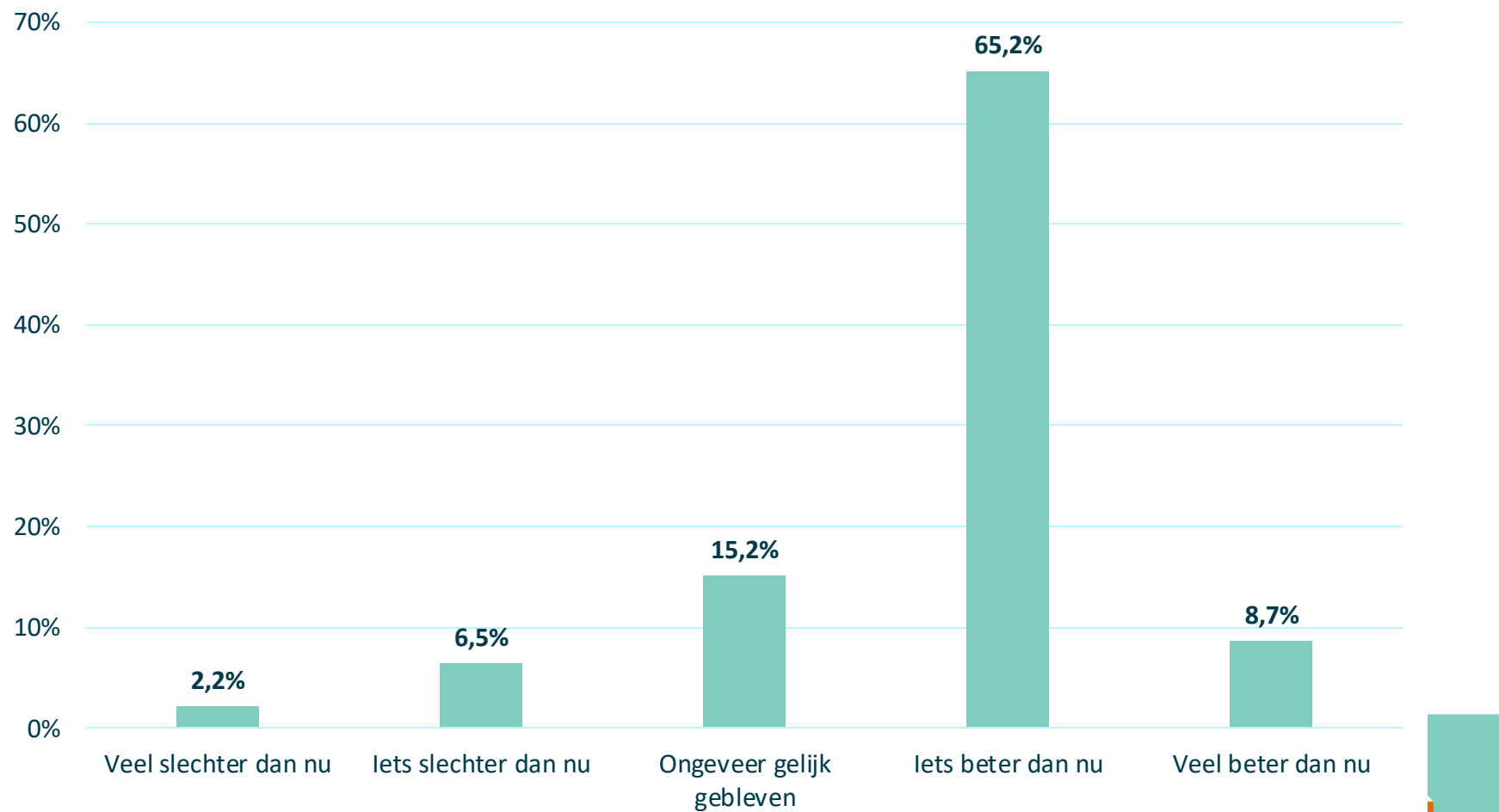

In hoeverre ben je het eens met de volgende stelling:

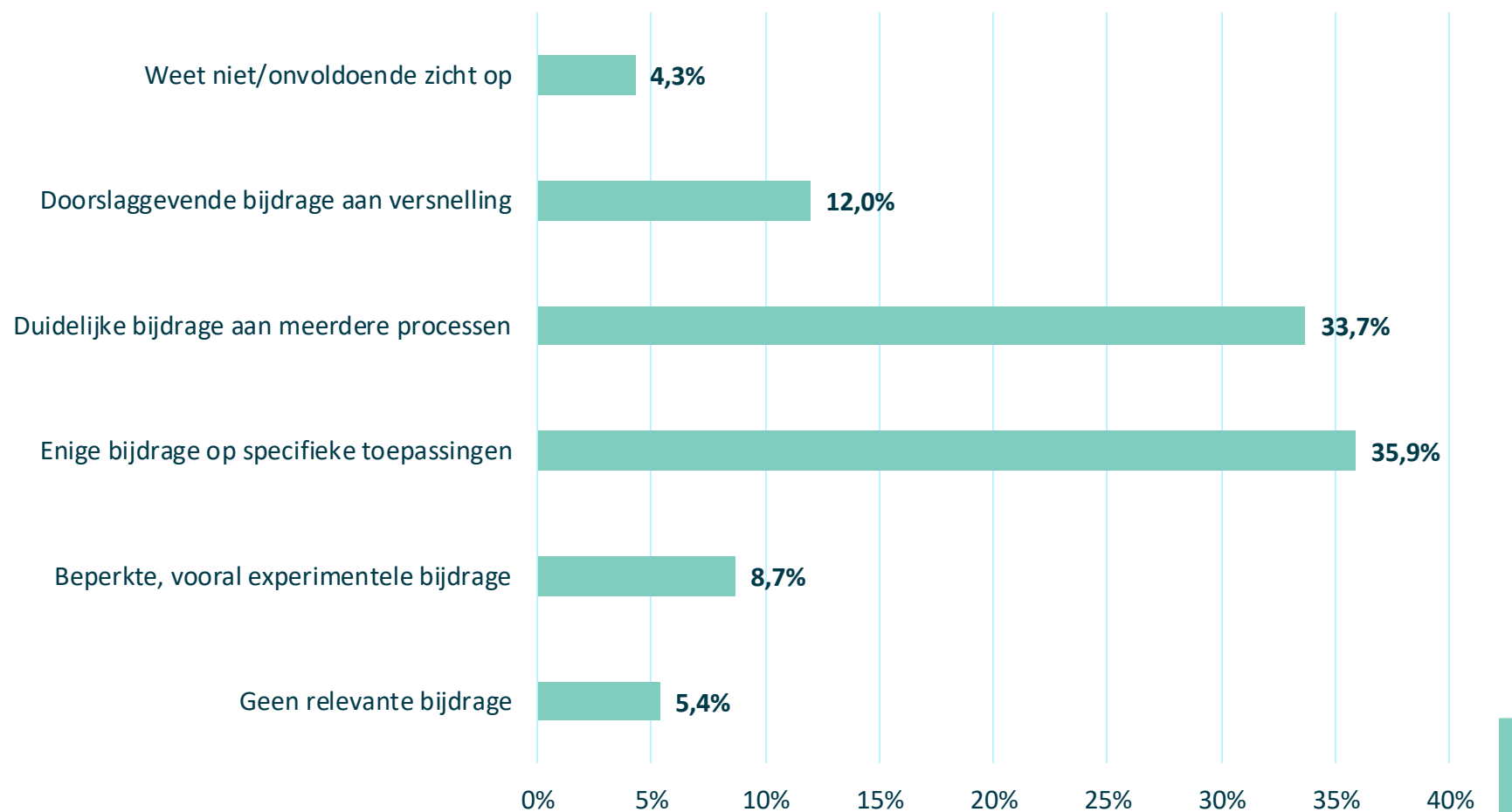
“Burgers en ondernemers zouden gegevens nog maar één keer aan de overheid hoeven aan te leveren”?

Verwacht je dat de Nederlandse digitale overheid er over vier jaar
beter voor staat dan nu?

In hoeverre verwacht je dat AI bijdraagt aan verbetering van de digitale overheid?

Stel dat je morgen de minister van Publieke Dienstverlening en Digitalisering wordt, welke drie maatregel(en) voer je dan als eerste in?

Eén overheid, meer centrale regie en samenwerking

Centrale regie en doorzettingsmacht
Verplichte samenwerking tussen organisaties
Gezamenlijke ontwikkeling en inkoop
Optreden als "één overheid" richting burgers en bedrijven.

Betere gegevensuitwisseling en eenmalige gegevensaanlevering

Makkelijker gegevens delen tussen overheden
Hergebruik van gegevens
Een wettelijke basis voor gegevensdeling
Het principe van "één keer aanleveren, meervoudig gebruiken"

Eén digitaal loket en integraal klantperspectief

Eén digitaal overheidsloket
Dienstverlening vanuit klantreizen
Burgers en bedrijven centraal stellen
Proactieve dienstverlening.

Vereenvoudiging van wet- en regelgeving

Vereenvoudigen van wetgeving
Uitvoerbare regels maken
Minder regeldruk
Betere aansluiting tussen wetgeving en uitvoering.

Van versnippering naar één overheid (regie, samenwerking, standaarden).

Van complexe processen naar eenvoudige, proactieve dienstverlening (één loket, gegevensdeling, minder regels).

Van afhankelijkheid naar een digitaal sterke overheid (veiligheid, AI, expertise en autonomie).

Standaardisatie en gezamenlijke digitale voorzieningen

Verplichte standaarden
Generieke voorzieningen
Centrale infrastructuur
Gezamenlijke platforms en systemen voor de hele overheid.

Digitale veiligheid, autonomie en soevereiniteit

Cybersecurity
Dataveiligheid
Een Rijkscloud of publieke cloud
Minder afhankelijkheid van buitenlandse leveranciers en meer Europese oplossingen.

Versnelling van AI en digitale innovatie

Inzetten van AI voor dienstverlening
AI-ondersteuning voor burgers
Datagedreven werken
Experimenteren en ruimte creëren voor innovatie.

Versterking van kennis, capaciteit en leiderschap

Meer ICT-expertise binnen de overheid
Opleiding van bestuurders
Investeren in menselijk kapitaal
Structurele financiering en kennisopbouw.

Waar zou de overheid volgens jou onmiddellijk mee moeten stoppen?

Stoppen met versnippering en verkokering

Decentrale ontwikkelingen

Aparte werkplekken, portalen en apps;

Ieder organisatieonderdeel dat "het wiel opnieuw uitvindt"

Gebrek aan centrale regie.

Stoppen met eindeloos praten en te weinig besluiten

Eindeloos vergaderen

Ronde tafels, dialogen en praatgroepen

Lange trajecten zonder resultaat

Geen harde keuzes durven maken

Passiviteit en afwachten.

Stoppen met complexe en steeds uitbreidende wet- en regelgeving

Nieuwe regels toevoegen zonder oude af te schaffen

Incidentgedreven regelgeving

Onnodig complexe regelingen

Krampachtige interpretatie van wetgeving

Politieke wensen die uitvoering onmogelijk maken.

Stoppen met onnodige controle, wantrouwen en administratieve lasten

Stapelen van controles

Dubbele uitvragen

Informatie vragen die al bekend is

Wantrouwen richting burgers en bedrijven.

Stoppen met dure maatwerk-ICT en afhankelijkheid van externe partijen

Dure maatwerksystemen

Grote afhankelijkheid van externe leveranciers

Complexe aanbestedingen

Amerikaanse leveranciers en Big Tech

Eigen systemen blijven bouwen.

Stoppen met slechte processen digitaliseren

Slechte systemen aan elkaar koppelen

Oude systemen blijven oplappen

Slechte processen digitaliseren

AI als oplossing voor alles presenteren.

Stoppen met politieke kortetermijnsturing

Prioriteiten die steeds veranderen

Politieke wensen boven uitvoeringsproblemen

Dienstverlening die te veel onderdeel wordt van politieke discussies

Wetgeving voor kleine electorale doelgroepen.

Stoppen met complexe, gefragmenteerde dienstverlening voor burgers

Veel verschillende "Mijn-omgevingen"

Onbegrijpelijke communicatie

Ingewikkelde regelingen

Burgers moeten informatie opnieuw aanleveren

Te weinig proactieve dienstverlening.

De overheid moet minder versnipperd, minder regelgedreven en minder overleggericht worden, en juist meer kiezen voor eenvoud, centrale regie, uitvoerbaarheid en concrete resultaten.

Wat kun jij morgen al veranderen binnen je eigen organisatie om digitalisering verder te helpen?

Maak digitalisering een bestuurlijke verantwoordelijkheid

Zorg dat digitalisering structureel onderwerp van gesprek
Breng knelpunten uit de uitvoering actief onder de aandacht
Versterk de verbinding tussen beleid, uitvoering, wetgeving en digitalisering.
Durf keuzes te maken en te stoppen met 'kansloze' initiatieven

Doorbreek organisatiegrenzen en werk samen

Verminder silo's tussen afdelingen, teams en organisatie
Deel kennis, ervaringen en oplossingen vaker binnen en tussen organisaties
Zoek actief aansluiting bij netwerken, best practices en samenwerkingsverbanden
Kijk naar processen die organisatieonderdelen gezamenlijk kunnen uitvoeren of standaardiseren

Benut data beter voor dienstverlening en besluitvorming

Maak data beter toegankelijk, vindbaar en uitwisselbaar
Gebruik beschikbare data vaker als basis voor sturing en besluitvorming
Organiseer datavraagstukken vanuit de behoefte van burgers, ondernemers en dienstverlening
Vergroot kennis over de herkomst, kwaliteit en betekenis van data binnen de organisatie

Experimenteer met AI en nieuwe technologie

Verken actief de mogelijkheden van AI en andere innovatieve technologieën
Investeer in kennisontwikkeling, visievorming en bewustwording rond nieuwe toepassingen
Leer van pilots, innovatielabs, webinars en voorbeelden van andere organisaties
Vertaal technologische kansen naar concrete verbeteringen in processen en dienstverlening

Blijf trekken aan verandering

Maak verbeterpunten bespreekbaar en blijf signalen afgeven
Neem collega's mee in nieuwe ontwikkelingen en deel kennis actief
Toon eigenaarschap en wees bereid om zelf initiatief te nemen
Volharding, geduld en een lange adem zijn essentieel om digitalisering vooruit te helpen